

KỸ THUẬT DỰNG RẬP 3D TRÊN MA NƠ CANH

NGUYỄN THỊ BÍCH LIÊN

Email: linhsen@gmail.com

Trường ĐHSP Nghệ thuật TW

3D RENDERING TECHNIQUE ON MANNEQUIN

TÓM TẮT

Sự phát triển và hình thành thiết kế thời trang cùng những tên tuổi lớn như Chanel, Dior, Gucci, Versace, Ralph & Russo đã tạo nên sức hút trong xã hội, và nó có ý nghĩa quan trọng, khẳng định về bề ngoài của giới thượng lưu và người trẻ ưa sự sáng tạo. Sự phát triển sáng tạo đỉnh cao của ngành thiết kế thời trang thế giới cho đến nay vẫn gắn bó mật thiết với kỹ thuật dựng rập 3D trên ma nơ canh. Những ưu thế sáng tạo trực tiếp của nhà thiết kế dựa trên kỹ thuật này tạo cho nhà thiết kế dày dặn kinh nghiệm hay những người trẻ đang học nghề tiếp cận tới sự sáng tạo mới mẻ hiệu quả hơn nhiều kiểu thức thiết kế khác. Vì vậy, kỹ thuật dựng rập 3D trên ma nơ canh mới được giới thiết kế sáng tạo yêu chuộng trong hoạt động tạo mẫu.

Từ khóa: Thiết kế, kỹ thuật dựng rập 3D, thời trang, ma nơ canh

ABSTRACT

The development and formation of fashion designs with great brand like Chanel, Dior, Gucci, Versace, Ralph & Russo. They has created attractively in society, and it seem to be as role has an important meaning, confirms the appearance of the elite and creation of young people. Until now, the world's top fashion design industry is creative development and still closely associated with 3D stereoscopic technique on the mannequin. The direct creative advantages of this technical designer give the direct designer or young student access to new creativity more effectively than many other designs. Therefore, the new 3D rendering technique on mannequin is loved by creative designers in modeling activities.

Keywords: Design, 3D rendering technique, fashion, manequin

Lịch sử hình thành

Thiết kế thời trang ngày nay đã được coi là một biểu tượng thời thượng của xã hội hiện đại, khi mà nhu cầu mặc đẹp và xu hướng một đã trở nên quá quen thuộc. Mặc dù trang phục đã xuất hiện rất lâu, song hành cùng với lịch sử phát triển của loài người, nhưng lịch sử thiết kế thời trang chỉ chính thức có mặt gần đây khi nhà thiết kế được coi trọng. Từ đó họ có một tầm ảnh hưởng to lớn đến nhiều mặt của đời sống xã hội. Từ kinh tế cho đến văn hóa, ta thấy đều có dấu ấn của thời trang.

Nằm trong lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng, thiết kế thời trang được đặt cạnh những ngành nghề thuộc về thiết kế như kiến trúc, nội ngoại thất, đồ họa hay tạo dáng công nghiệp... và dĩ nhiên được coi là một nghệ thuật dùng vải vóc làm chất liệu để sáng tạo trên nhân thể.

Trước những năm 1880, thiết kế trang phục là công việc thủ công, và những người sáng tạo ra những bộ

trang phục dành cho vua chúa hay quý tộc, thì cũng chỉ đơn thuần là những người thợ có địa vị thấp kém trong xã hội.

Nghệ thuật trong suốt một thời gian rất dài chỉ bao gồm những gì thuộc về tính kinh điển, hàn lâm như âm nhạc, hội họa... Vào những năm 1880, một cuộc cách mạng nghệ thuật diễn ra và có sức mạnh lay chuyển những định kiến đã khiến thời trang từ bậc thấp của xã hội lại bước lên bục vinh quang của nghệ thuật thời thượng và được giới thượng lưu quan tâm săn đón nhất. Thậm chí, có thời điểm nghệ thuật thiết kế thời trang còn có tầm ảnh hưởng sâu sắc hơn cả nghệ thuật hàn lâm. Vì thiết kế ứng dụng cung cấp những sản phẩm có ích và thẩm mỹ đến tận tay của từng người dân, và ai cũng có quyền tận hưởng những giá trị thẩm mỹ, hiển nhiên người tạo ra những sản phẩm đó cũng được tôn vinh là nghệ sĩ mà ngày nay chúng ta gọi là nhà thiết kế. Cuộc cách mạng thành công, và thiết kế thời trang cũng ra đời vào thời điểm đó.

ARTS

Mặc dù thời trang được được nữ giới quan tâm đến nhiều hơn, nhưng những nhà thiết kế tài ba lại hầu hết đến từ những nam nhân. Nhắc đến người đầu tiên có danh tiếng của ngành thời trang thế giới, người ta hẳn sẽ ngạc nhiên, bởi đó là một người đàn ông. Trong thời đại của những trang phục dành cho nữ giới cầu kỳ, xa hoa và lãng mạn, Charles Frederick Worth đã nổi lên như một hiện tượng tạo sự thu hút của xã hội [6]. Ông là nhà thiết kế thời trang đầu tiên tạo dựng được thương hiệu mang tên mình, ban đầu chỉ từ danh nghĩa của một người thợ may. Ông đã chứng minh rằng thời trang là một sự kết hợp hài hòa giữa thẩm mỹ, vẻ đẹp tự nhiên trên quần áo và phụ kiện. Nó cần những bàn tay tài hoa từ những khối óc sáng tạo không biên giới để tạo ra tuyệt tác.

Trước khi có thương hiệu “Maison de couture” của Charles Frederick Worth tại Paris, phần lớn trang phục chỉ được may bởi những thợ may vô danh và không được biết đến. Giá trị thành công của ông chính là việc người sáng tạo trang phục không phải chạy theo những đòi hỏi và yêu cầu của khách hàng, mà còn khiến khách hàng phải mua và săn đón những sản phẩm mà một nhà thiết kế tạo ra.

Suốt thế kỷ XIX, kinh đô của thời trang thế giới được giới mộ điệu xem là Paris ở nước Pháp. Hầu như tất cả các chương trình biểu diễn lớn nhất về thời trang đều được diễn ra tại đây. Những tạp chí hàng đầu thế giới đều gửi những biên tập viên giỏi nhất của mình đến dự những chương trình nghệ thuật trình diễn này để khai thác tin và đăng bài, nhằm tạo nên sức hút mới - ảnh hưởng của thời trang trở thành một phần/mục không thể thiếu ở các số báo, một số tạp chí thời trang chuyên biệt đã xuất hiện.

Các nhãn hiệu thời trang cũng đến Paris để sao chép mẫu mã và thiết kế lại. Paris được xem là cái nôi của thiết kế thời trang, nơi những gì được coi là thời thượng nhất và xa hoa nhất và quy tụ về nhiều nhà thiết kế tài năng.

Vào thời điểm đầu của thiết kế thời trang, thời trang cao cấp và may sẵn không được phân biệt rõ nét như hiện tại, tất cả những sản phẩm may mặc đều được nhà thiết kế sáng tạo và sản xuất thủ công.

Đầu thế kỷ XX chứng kiến những chất liệu xa hoa như lụa, len và hình dáng của thời trang vẫn còn chịu ảnh hưởng bởi kiểu dáng đồng hồ cát hay những tầng váy nhiều lớp nặng nề của văn hóa cũ. Thương hiệu Coco Chanel đã cho ra đời bộ sưu tập “Little black dress”, tạo nên cuộc cách mạng thời trang nữ giới sau Đại thế chiến thứ nhất.

Sự phát triển của những trường phái thiết kế, đặc biệt là Art Deco cũng mang thời trang tiến đến một giá trị

giản đơn hơn, cô đọng hơn. Bỏ qua những tầng lớp váy áo bó sát nghẹt phụ nữ, Art Deco đem đến những bộ trang phục gọn gàng, nhẹ nhàng và hiện đại. Người thay đổi hẳn một cái nhìn về thời trang nữ giới, hiện đại hơn, quyến rũ hơn, tự do hơn và... ngắn hơn chính là huyền thoại Coco Chanel, một biểu tượng quyền lực thời trang khi bà đã gây một tầm ảnh hưởng cho thời trang cho đến tận ngày nay.

Đại thế chiến I đã khiến kinh tế thế giới lâm vào cuộc “Đại khủng hoảng”. Rõ ràng, đây không phải là thời điểm để sáng tạo thời trang có thể thăng hoa. Sự giảm thiểu ngân sách dành cho thời trang và phong trào nam nữ bình quyền vào thời điểm này cũng đem lại một cái nhìn khởi sắc cho trang phục nữ giới.

Chiến tranh thế giới thứ hai thì ngược lại, nó khiến kinh đô ánh sáng Paris mất đi vị trí bà hoàng thời trang. Cái được gọi là thời thượng dần biến mất ở thủ đô nước Pháp danh tiếng và nhường ngôi cho một hơi thở mới hơn, trẻ trung và bốc đồng hơn mang tên nước Mỹ. Quần áo may sẵn và tiện dụng trở phổ biến, nó trở thành thứ ám ảnh khiêu thẩm mỹ của giới trẻ trên toàn thế giới.

Cục diện thiết kế thời trang đã bước sang một giai đoạn khác, đó là của sự hòa trộn thời trang may sẵn và thời trang cao cấp, hiện đại và cổ điển, phóng khoáng và cổ hủ. Dòng thời trang phức tạp và cuốn hút này đã hấp dẫn mọi tín đồ thời trang cho đến tận ngày nay [5].

Thời trang là sáng tạo của nghệ thuật tạo hình

Trải qua hơn một trăm năm, những gì còn đọng lại của thiết kế thời trang chính là định nghĩa đã trở thành biểu tượng của công nghệ làm đẹp bằng vải vóc cho con người. Thời trang chính là nghệ thuật, là giá trị thẩm mỹ kết hợp với vẻ đẹp tự nhiên trên trang phục. Chính điều này giữ cho thiết kế thời trang và những nhà thiết kế tách biệt khỏi những người thợ may hay trang phục thông thường. Thiết kế thời trang là thời thượng, là đẳng cấp và là cái đẹp khiến tín đồ phải chạy theo đam mê và ngưỡng mộ.

Từ những nhà thiết kế đầu tiên tạo ra được những hiệu ứng tuyệt vời này như Coco Chanel, Jean Patou, Jeanne Lanvin cho đến những nhà thiết kế thiên tài đương đại như Marc Jacob, Alexander McQueen hay John Galliano đều đã dẫn dắt và bảo vệ ngành thời trang luôn giữ được những giá trị của nó.

Thiết kế thời trang luôn đặc biệt, vì nó gắn gũi với nhu cầu của con người hơn bất kỳ thứ gì. Trang phục không chỉ là quần áo, mà còn là thứ nghệ thuật sáng tạo thể hiện được cái nhìn thời đại, dấu ấn cá nhân của người mặc và những giá trị thẩm mỹ tạo hình cơ bản.

ARTS

Trong những năm gần đây, khi ngành công nghiệp thời trang phát triển, phương pháp dựng rập 3D (draping 3D) đã được nhân rộng tại nhiều nước. Được sử dụng phổ biến trên thế giới, draping giúp nhà thiết kế dễ dàng tinh chỉnh dựa trên ý tưởng ban đầu, giúp việc thực thi hóa ý tưởng dễ dàng hơn và mang nhiều cảm hứng. Draping còn được nhiều nhà thiết kế công nghiệp trên thế giới như Chanel, Dior, Gucci, Versace, Ralph & Russo... áp dụng trong quá trình thiết kế. Họ đưa ra những bộ sưu tập với nhiều kết cấu mới lạ cũng trên kỹ thuật dựng rập 3D trên ma nơ canh. Cho đến nay, đây có lẽ là cách làm/sáng tạo hiệu quả nhất cho các nhà thiết kế thời trang.

Kỹ thuật dựng rập 3D trong thiết kế thời trang

Ngày nay, kỹ thuật Draping càng được phổ biến và trở thành một học phần thu hút số đông các bạn đam mê thời trang vì tính nhanh gọn, chính xác và hiệu quả cao. Học phần này nổi lên như một chìa khóa tạo nên sự khác biệt làm nên phong cách của một nhà thiết kế thời trang. Nhờ có Draping - kỹ thuật dựng rập 3D trên ma nơ canh, nhà thiết kế có thể dễ dàng hiểu và sáng tạo không ngừng đem lại những mẫu trang phục thiết kế ấn tượng, vừa vặn với cơ thể.

Tại các nước phát triển và đứng đầu về ngành thời trang như Pháp, Mỹ, Anh, Ý,... kỹ thuật dựng rập 3D trên ma nơ canh được các nhà thiết kế sử dụng như bước đầu tiên trong quá trình thực hiện một sản phẩm thiết kế; Kỹ thuật này còn được xem là kỹ thuật truyền thống từ những ngày đầu xuất hiện ngành công nghiệp thời trang hiện đại trên thế giới.

Quá trình sáng tạo này bắt đầu từ phủ vải, định vị rồi ghim vải lên ma nơ canh (Manequine: còn gọi là người nộm), cốt để phát triển cấu trúc (form), dáng dấp của mẫu trang phục được thiết kế. Dựa vào những mẫu rập căn bản, nhà thiết kế có thể linh hoạt điều chỉnh cấu trúc trang phục trực tiếp trên ma nơ canh, thao tác này giúp sáng tạo mẫu thiết kế mới đa dạng và độc đáo. Phương pháp này giúp các nhà thiết kế thời trang phát triển và sáng tạo những mẫu thiết kế mới mang phong cách cá nhân, phương pháp và kỹ thuật dựng rập 3D dễ dàng định hình ngay lập tức form dáng của mẫu thiết kế; nó còn giúp nhà thiết kế thực hiện mẫu trang phục đúng với ý tưởng ban đầu.

Draping được thực hiện trên vải mộc (toile/muslin), nói cách khác đây là loại vải nháp giúp nhà thiết kế dễ dàng giải quyết các vấn đề tạo khối, lên form dáng trang phục trước khi chuyển sang rập phẳng 2D. Vải mộc dùng để Draping cần phải có độ nặng và độ dày tương đương so với loại vải chính dùng để may lên mẫu thật. Ngoài ra, nhà thiết kế vẫn có thể sử dụng các loại vải như: satin, chiffon, lycra, linen,... để Draping nhưng khuyến khích ưu tiên sử dụng vải mộc trắng; bởi trong quá trình thực hiện, nhà thiết kế

có thể dễ dàng vẽ, viết trực tiếp lên vải mộc. Bên cạnh đó, với giá thành thấp, chất liệu vải mộc giúp giảm thiểu chi phí trong quá trình thiết kế. Với kỹ thuật Draping, trang phục được định hình ở dạng 3D, giúp nhà thiết kế dễ hình dung và kiểm soát. Kích thước và tỷ lệ dễ dàng được họ nắm bắt, nhất là với các chi tiết sản phẩm. Bên cạnh đó, khả năng tác động của vải như là độ rũ mềm của vải, xếp nếp vải hay sóng vải dễ dàng được nhìn thấy. Trong quá trình thực hiện, nhà thiết kế có thể tăng giảm các chi tiết, điều chỉnh tỉ lệ sao cho đáp ứng được ý tưởng.

Đặc biệt với phương pháp này, nhà thiết kế có thể nhận thấy chất liệu sử dụng thật có thể biểu hiện hết tinh thần của mẫu thiết kế hay không, để lựa chọn được chất liệu thích hợp nhất. Ngoài ra, một số mẫu thiết kế không thể tạo mẫu rập 2D được thì kỹ thuật Draping 3D là giải pháp tối ưu để thực hiện. Việc thực hiện mẫu rập hoàn toàn trên ma nơ canh chuẩn giúp cho nhà thiết kế tự do sáng tạo, làm nên những kiểu dáng trang phục độc đáo, hoàn chỉnh và chuẩn xác nhất sau khi hoàn thành sản phẩm.

Việc học của sinh viên ở trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Tại Việt Nam, kỹ thuật dựng rập 3D được biết đến trong khoảng 20 năm trở lại đây, nhờ sự hợp tác với các trường thời trang châu Âu vào một số trường đại học Việt Nam trong chương trình đào tạo ngành thời trang. Ví dụ như Học viện thời trang Luân Đôn đã hỗ trợ giảng dạy cho trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp năm 2003. Từ năm 2008, ngành thời trang Việt Nam đã bắt đầu nổi lên từ việc trau dồi kiến thức thời trang cũng như kỹ thuật dựng rập 3D từ các sinh viên, giảng viên, nhà thiết kế làm việc trong các công ty, thương hiệu thời trang. Đến nay, kỹ thuật dựng rập 3D không còn xa lạ với người học thiết kế thời trang, học viên được đào tạo bài bản để đáp ứng thị trường kịp thời. Từ năm 2010 trở đi, các công ty thời trang tại Việt Nam đã bắt đầu áp dụng kỹ thuật này trong quá trình thiết kế sản phẩm; sản phẩm thiết kế được mô phỏng mẫu ban đầu. Từ chuyên ngành, người ta gọi là Prototype, để đưa ra các thiết kế chuẩn xác trước khi chuyển qua bộ phận làm rập phẳng 2D, sau đó đi vào sản xuất theo số lượng.

Thiết kế trên ma nơ canh là học phần chuyên ngành thuộc chương trình đào tạo của khoa Thiết kế Thời trang và Công nghệ May. Học phần cung cấp các kiến thức cho sinh viên như phác thảo và xây dựng kết cấu sản phẩm, lựa chọn vật liệu phù hợp với kiểu dáng, thiết kế mẫu sản phẩm trên ma nơ canh, phát triển mẫu mới, khai triển mẫu 2D - 3D, chế tạo thử nghiệm và hoàn thiện mẫu phục vụ may công nghiệp, phù hợp xu hướng thời trang hiện đại.

Tại khoa Thiết kế Thời trang và Công nghệ May, các

ARTS

giảng viên hướng dẫn sinh viên thực hiện kỹ thuật Draping trên ma nơ canh tỷ lệ 1:1. Trước tiên là dựng mẫu, ốp vải, định vị và ghim vải theo các trục cơ bản trên thân ma nơ canh để phát triển cấu trúc của thiết kế, tạo hình, tạo khối, cắt gọt mẫu trực tiếp và điều chỉnh chính xác, đúng dáng trang phục mong muốn. Sau đó, vải được gỡ khỏi ma nơ canh để sang dấu và may thành sản phẩm.

Học phần này luôn thu hút được sinh viên bởi các em được tự tay hoàn thiện mẫu theo thiết kế của mình đúng tỷ lệ cơ thể người, không chỉ dừng lại ở bản thiết kế trên giấy như các học phần chuyên ngành khác.

Sau đây là một vài hình ảnh về kết quả dạy và học tập của sinh viên Khoa Thiết kế Thời trang và Công nghệ May:

H1: Giảng viên Vũ Mai Hiền đang hướng dẫn sinh viên làm cúp ngực trên canh (nguồn tác giả)

H2: Giờ thực hành trên lớp của sinh viên khoa Thiết kế Thời trang và Công nghệ May (nguồn tác giả)

H3: Bài tập của sinh viên khoa Thiết kế Thời trang và Công nghệ May (nguồn tác giả)

Tóm lại, có thể nói rằng kỹ thuật dựng rập 3D trên ma nơ canh là một giải pháp hữu hiệu cho các nhà thiết kế thời trang chuyên nghiệp, và rất có ích cho những người mới bắt đầu tập thiết kế muốn biểu tả ý tưởng của mình một cách chính xác nhất. Đặc biệt, trong giai đoạn hiện nay, phương pháp này đã trở thành một học phần thu hút sinh viên theo học ngành thiết kế Thời trang và ngành công nghệ May. Học phần có thể đáp ứng được tư duy sáng tạo cũng như khả năng thực hành của sinh viên ngay trong thời gian nghiên cứu học tập ở nhà trường.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Thủy Bình, Phạm Hồng (1993), *Kỹ thuật tạo mốt và vật liệu thời trang*, Nxb Khoa học kỹ thuật.
2. Trần Thủy Bình (2005), *Giáo trình công nghệ may*, Nxb Giáo dục.
3. Nguyễn Văn Du (2013), *Thiết kế mẫu thời trang trên ma nơ canh*, Luận văn thạc sỹ mỹ thuật ứng dụng, Trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Mộng Hiền (2018), *Thiết kế trang phục trên ma nơ canh*, Nxb Đại học quốc gia TP. Hồ Chí Minh.
5. *Lịch sử phát triển của nghệ thuật thời trang* - <http://vanhien.vn/news/lich-su-phat-trien-cua-nghe-thuat-thoi-trang-66035>
6. *Thiết kế thời trang - chặng đường lịch sử* - http://www.dvtdt.edu.vn/default.aspx?portalid=khoamythuat&selectpageid=page.257&newsdetail=6482&n_g_manager=11675